

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مجلس مورخه سه شنبه اول شهریور ۱۳۰۵ مطابق پانزدهم صفر ۱۳۴۵

جلسه ۷

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای تدین تشکیل
 و صورت مجلس روز پنجشنبه ۲۷ مردادماه قرائت و تصویب شد.
 غائبین با اجازه - آقایان: میرزا هاشم آشتیانی - میرزا
 اسمعیل خان نجومی - عصر انقلاب.
 غائبین بی اجازه - آقایان: ابراهیم خان قوام - اسکندر خان
 مقدم - شریعت زاده - آقازاده سبزواری - حاج میرزا حبیب الله امین -

محمدولی خان امدی - افسر - میرممتاز .

دیرآمدگان بی اجازه آقایان: عراقی - میرزا عبدالباقی جمشیدی - فیروز میرزا - آقا علی زارع - نظام مافی - فاطمی .

آقای دکتر محمدخان مصدق - بدواً مختصری مشعر به تشکر از حسن ظن آقایان نمایندگان در موضوع تصویب اعتبارنامه خود اظهار پس از آن شرحی راجع به عقیده خود و ترقی و تعالی مذهب مقدس اسلام تقریر و بافتخار نمایندگان دوره ششم تقنینیه یک قطعه شمایل مبارک حضرت ختمی مرتبت (ص) را تقدیم مجلس شورای ملی نمودند .

آقای حائری زاده - سه لایحه اول راجع به تشکیل بلدییه ها و دوم راجع به فروش خالصجات دولتی برای خریداری شهریه و مستمریات و پرداخت دیون دولتی و سوم در خصوص تعیین تکلیف فرامین با مدت به عنوان طرح قانونی تقدیم وینا شد قره اول و دوم به کمیسیون مبتکرات و سومی پس از تعیین کمیسیونها تکلیف معین شود در این موقع اجراء مراسم تحلیف شروع و آقایان مفصله اساسی ذیل قسمنامه را در حضور کلام الله مجید به ترتیبی که در قانون اساسی مندرج است قرائت و امضاء نمودند .

آقایان: کی استوان - سهرابخان ساگینیان - حاج علی اکبر امین - دکتر سنگه حاج آقا رضارفعی - فاطمی - فهیمی - اعتبار - محقق - آقا سید میرزا علی - عراقی - شیروانی - امیر حسینخان - فیروز میرزا - معظمی - میرزا عبدالباقی - روحی - میرزا حسینخان موقر - ذوالقدر - میرزا حسنخان اسفندیاری - آقا سید یعقوب حائری زاده - آقا سید اسمعیل شیخ الاسلام ملایری - آقا زاده خراسانی - آقا سید کاظم - آقا شیخ محمد علی امام جمعه شیراز - هاشم آقا ملکه طاهری - علی خان اعظمی - حقنویس - خطیبی - محمد علی میرزا دولتشاهی - نظام مافی - عبدالامیرخان - دادگر .

صورت مشروح مجلس سه شنبه ۱ شهریور ماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۵ صفر ۱۳۴۵

(مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای تدین تشکیل گردید) (صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه ۲۷ سردادسار آقای آقا سید ابراهیم ضیاء قرائت نمودند)

رئیس - آقای دکتر محمد مصدق . (اجازه)

(آقای دکتر مصدق برای نطق از صندلی خود حرکت نمودند)

رئیس - راجع بصورت مجلس فرمایشی دارید؟

دکتر مصدق - خیر قبل از دستور عرض دارم .

رئیس - پس بفرمائید تا موقعش . آقای حائری زاده . (اجازه)

حائری زاده - قبل از دستور عرض دارم .

رئیس - آقا سید یعقوب . (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده آنروز بمقام ریاست راجع با اجازه آقای حائری زاده عرض کرده بودم و اجازه ایشان را خواسته بودم ولی حالا گویا در صورت مجلس غائب بی اجازه نوشته شده در صورتیکه ایشان بتوسط بنده اجازه خواسته بودند و بنده هم عرض کرده بودم . رئیس - اصلاح میشود نسبت بصورت مجلس ایرادی نیست

در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و به فاصله یک ساعت مجدداً تشکیل و آقای بامداد پیشنهاد نمودند بقیه اجراء مراسم تحلیف جزو دستور جلسه آتی شود و چون مخالفی نبود قرار شد همینطور رفتار شود .

آقای رئیس اساسی اعضاء کمیسیون بودجه منتخبه از شعب را به مجلس اعلام و خطابه که برطبق قانون اساسی بایستی در موقع افتتاح مجلس حضور ملوکانه عرض شود قرائت و قرار شد به پیشگاه اعلیحضرت همایونی تقدیم شود .

جلسه آتی به روز شنبه ۶ شهریور چهار ساعت قبل از ظهر و دستور آن بقیه اجراء رسم تحلیف و انتخاب کمیسیونها مقرر و مجلس یک ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد .

آقای رئیس فرمودند آقای حائری زاده در جلسه گذشته اظهاراتی نمودند چون آهسته صحبت می کردند درست نطق ایشان مفهومی نبود بعد در خارج نزد من آمده توضیحاتی دادند این است که برای رفع سوء تفاهم اظهار میشود که راجع به تجدید نظر در قانون بلدییه چون ده نفر از نمایندگان امضاء نموده بودند تعیین تکلیف آن با مجلس است . ۲- طرح قانونی راجع بخريد شهریه ها و مستمریات و پرداخت دیون دولت که بکمیسیون مبتکرات رجوع میشود .

۳- راجع به تعیین تکلیف فرامین بلا مدت که پیشنهاد نموده بودند به کمیسیون فوائدها عا مه ارجاع شود بعد از انتخاب کمیسیون فوائدها عا مه و تعیین تکلیف طرح مزبور در مجلس بکمیسیون ارجاع میشود .

در جلسه شنبه پنجم شهریور ماه ۱۳۰۵ صورت مجلس فوق تصویب شد .

سید محمد تدین رئیس مجلس شورای ملی

منشی - سید ابراهیم ضیاء ، منشی - امیر تیمور کلالی

(گفته شد خیر)

رئیس - آقای دکتر محمدخان مصدق . (اجازه)

دکتر مصدق - قبلاً بنده تشکرات خود را با آقایان محترم که در موقع تصویب اعتبارنامه بنده رأی داده اند و اظهار حسن ظن کرده اند تقدیم میکنم و بعد لازم میدانم اسروز که اولین روزی است که بنده در دوره ششم تقنینیه بمجلس میآیم عقیده و سرام خودم را که عقیده و سرام آقایان محترم و اهل مملکت است بعرض برسانم تا اینکه موضوعاتی که وارد میشود با این عقیده تطبیق کنیم اگر مطابقت کرد موافقت کنیم و اگر مخالفت کرد مخالفت نمایم . عقیده بنده فرمایش حضرت رسول اکرم و پیغمبر خاتم صلی الله علیه وآله وسلم است که میفرماید الاسلام یعلو ولا یعلی علیه بنده بافتخار نمایندگان دوره ششم تقنینیه شمایل منشی این اصل را زینت بخش این محوطه سینمایم و از خداوند متعال خواهانم که ما را در این دوره ششم و بلکه همیشه براه دین و سیاست او که راه حق و راه خداست موفق فرماید و از آقایان خصوصاً حجج اسلام ادام الله ائلالهم استدعا میکنم که این عبارت

را تکرار فرمایند (الاسلام یعلو ولا یعلی علیه) اینک بر خیزید (عموم حضار قیام نمودند)

این است شمایل پادشاه اسلام که در دست اوست بیرق ایران که بنده بافتخار خودمان تقدیم آقای رئیس میکنم که نصب بفرمایند . (شمایل مبارک را با آقای رئیس تسلیم نمودند)

رئیس - آقای حائری زاده . (اجازه)

حائری زاده - بنده خیلی سسرورم مطلبی که در دوره چهارم مجلس یعنی تصمیمی که در دوره چهارم مجلس گرفته شد و در دوره چهارم و پنجم موفقیت حاصل نشد که بنیایان برسد در این دوره بنده موفق شدم که این طرح را بیاورم بمجلس که پیش از اینکه دولت بمجلس معرفی شده باشد و لواطی بمجلس بیاورد کمیسیونها که تشکیل میشود چون بیکار هستند این طرح را تحت نظر بگیرند و آن طرحی است راجع به تشکیل بلدییه و انجمنهای ایالتی و ولایتی که در آن دوره عنوان شد و کمیسیون برای اینکار معین شد که کمیسیون داخله بود و مطالعاتی کرد و راپرتی حاضر شد ولی بالاخره تا اواخر مجلس فرصتی نشد که از تصویب مجلس بگذرد زیرا کارهای سهمتری بود که نشد باینکار پردازیم و بعد از بیست سال مشروطیت هنوز یک بلدییه صحیح و قانونی در این مملکت نداریم شهرهای تختمان خراب است شهرهای دیگر که هیچ . این است که آن راپرت کمیسیون داخله را که در مجلس پنجم صادر شده تقدیم میکنم و ده نفر از آقایان هم امضاء کرده اند که ارجاع شود بکمیسیون داخله که همین چند روز تشکیل خواهد شد که ان شاء الله زودتر راپرت آن بمجلس بیاید و مشغول مذاکره در آن بشویم دیگر طرحی است راجع بفروش خالصجات دولتی برای خریداری شهریه و مستمریات و پرداخت دیون دولتی که در دوره پنجم با توافق نظر مستخدمین آمریکائی دولت یک طرحی حاضر کرده بود و بمجلس آورده بود که نمیدانم چطور شد و در کمیسیون ماند و بواسطه کارهای زیاد اصلاً بمجلس نیامد . بنده اگرچه با تمام موافق آن نیستم و وقتی که بتوانم در آن جرح و تعدیلی بکنم پیدا نکردم از اینجهت اینرا بعنوان طرح قانونی پیشنهاد میکنم که در کمیسیون مطالعه شود و به مجلس بیاید تصویب شود که خالصجات از اینحالت خرابی فعلی نجات پیدا کند و بودجه مملکتی برای کسر مخارج خالصجات تخفیفی پیدا کند و از طرف دیگر یک میلیون و کسری شهریه و مستمریات را دولت در مقابل فروش خالصجات خریداری بکند که از آن محل بودجه معارف و صحیه توسعه پیدا کند یک راپرت دیگری است سال کمیسیون فوائدها عا مه در دوره پنجم که در تعقیب لایحه دولت صادر کرد ولی از تصویب مجلس نگذشت یعنی فرصت نشد . آنهم راجع فرامین بلا مدتی است که در دست اشخاص بود و هر روزه بدست این و آن می افتاد و تولید زحمت میکرد تا دست اتباع داخله بود زحمتش کمتر بود ولی بدست اتباع خارجه که سیافناد زحمتش بیشتر بود آنرا هم ده نفر از همکاران محترم امضاء کرده و تقاضا کرده اند بکمیسیون فوائدها عا مه که همین چند روزه تشکیل میشود ارجاع شود اول این طرح زودتر بگذرد .

رئیس - اولی و دومی بکمیسیون مبتکرات ارجاع میشود و سومی بعد از تشکیل کمیسیون مربوط مطرح میشود و تکلیفش معین میشود . آقای زوار فرمایش دارید؟

آقا اسداله زوار - بله .

رئیس - راجع بچه موضوع است؟

زوار - میخواهم از حق قبل از دستور استفاده کنم .

رئیس - بفرمائید .

زوار - از قراریکه بنده اطلاع پیدا کرده ام اعتبارنامه بعضی از نمایندگان مرکز و ولایات در شعب گذشته است علت اینکه بمجلس نمیآورند چیست؟ چون ممکن است یک سوء تفاهماتی در خارج تولید کند که مصادف با حق نباشد .

جمعی از نمایندگان - وارد دستور شویم .

رئیس - کسی هم اجازه نخواست است . شروع میشود با اجرای مراسم تحلیف .

(بطوریکه ذیلاً مندرج است آقایان مفصله اساسی ذیل بترتیب در مقابل کلام الله مجید حاضر و قسمنامه را قرائت و امضاء نمودند) :

من که در ذیل امضاء سینمایم خداوند را بشهادت میطلبم و بقرآن مجید قسم یاد میکنم مادامیکه حقوق مجلس و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ و مجری است تکالیفی را که بمن رجوع شده است سهما اسکن با کمال راستی و درستی وجد و جهد انجام داده و نسبت باعلیحضرت شاهنشاه متبوع عادل منضم خود صدیق و راستگو باشم و با اساس سلطنت و حقوق ملت خیانت ننمایم و هیچ منظوری نداشته باشم جز فوائدها و مصالح دولت و ملت ایران . آقایان: کی استوان - سهرابخان - ساگینیان - حاج علی اکبر امین - دکتر سنگ - فهیمی - حاج آقا رضا رفیع - فاطمی - آقا سیرزا سید احمدخان اعتبار - آقا سید جواد محقق - آقا سید میرزا علی - عراقی - شیروانی - امیر حسینخان - فیروز میرزا - معظمی - میرزا عبدالباقی - روحی - میرزا حسینخان موقر - ذوالقدر - میرزا حسینخان اسفندیاری - سید یعقوب - حائری زاده - شیخ الاسلام ملایری - آقا زاده خراسانی - آقا سید کاظم یزدی - آقا شیخ محمد علی امام جمعه شیراز - هاشم آقا ملکه طاهری - علیخان اعظمی - حق نویس - خطیبی - محمد علیمیرزا دولت شاهی - نظام مافی - عبدالامیرخان نگهبان - دادگر .

رئیس - پیشنهاد چند دقیقه تنفس شده است .

بعضی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس - آقایان تأمل بفرمایند تا کلام الله را ببرند .

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یک ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - پیشنهاد آقای بامداد .

(شرح ذیل قرائت شد)

چون ادای مراسم تحلیف بهتر است که با حضور قلم باشد و فعلاً بعد از ظهر است پیشنهاد میکنم که بقیه قسم بماند برای جلسه بعد .

جمعی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس — آقای حائری زاده . (اجازه)
حائری زاده — بنده خواستم عرض کنم دو رأی بیشتر نباید گرفته شود راجع بلوایچی که صبح تقدیم شد...
رئیس — در جلسه دیگر. اساسی آقایان نمایندگانیکه برای کمیسیون بودجه در شعب شش گانه انتخاب شده اند بعرض مجلس میرسد .

شعبه اول — آقایان - فاطمی - آقا سید یعقوب - خطیبی .

شعبه دوم — آقایان - طاهری - دیبا - یاسائی .

شعبه سوم — آقایان - بیات - شیروانی - امیرحسینخان

بختیاری .

شعبه چهارم — آقای حاج آقارضا رفیع - هاشم آقا ملک - انشار .

شعبه پنجم — آقایان - فیروز میرزا - بهبهانی - دشتی .

شعبه ششم — آقایان میرزا سید احمدخان اعتبار - بامداد

مهدوی - درسوقمی که مجلس رسماً دائر میشود برطبق قانون

اساسی باید خطاباً بحضور ملوکانه عرض بشود و چون فعلاً موقع

است برای آنکه خطابه تهیه شود و بعرض اعلیحضرت همایونی

برسد یک زمینه تهیه شده است که بعرض مجلس برسد و بعد از

تصویب بحضور ملوکانه تقدیم میشود .

(بشرح ذیل قرائت شد)

به پیشگاه مقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاهی رضاشاه پهلوی خلدالله ملکه و سلطانه مجلس شورای ملی که بعون الله تعالی وعنايات کاسله حضرت ولی عصر عجل الله فرجه وتوجهات خاصه ملوکانه افتتاح یافته با کمال مسرت دائر بودن خود را برای انجام وظائف ملی واجرای نیات صادقانه که در حفظ منافع و مصالح مملکت دارد بعرض پیشگاه ملوکانه میرساند . مجلس شورای ملی که جز ترفیه حال عموم وتکمیل تسلیقات صحیحه و

عظمت مملکت منظوری ندارد معتقد است که در سیاست داخلی و خارجی باید تشییید مبانی استقلال کامل و آزادی وحیثیت مملکت بعمل آمده با تمام وسائل ممکنه باصلاحات اقتصادی واجتماعی و اداری که احتیاج شدید مملکتی ایجاب مینماید شروع بشود برعایت عظمت مقام سلطنت از عرض جزئیات مقاصد خودداری شده و مراتب منظوره بنوبه خود بدولت اعلیحضرت شاهنشاهی خاطر نشان خواهد شد .

رئیس — مخالفی ندارد ؟

جمعی از نمایندگان — خیر .

رئیس — همینطور تصویب میشود که تقدیم حضور ملوکانه شود ؟

بعضی از نمایندگان — صحیح است .

رئیس — بنابراین جلسه ختم میشود . جلسه آتیه روز

پنجشنبه چون تصادف با تعطیل میکند بنابراین روز پنجشنبه

مجلس هم تعطیل خواهد بود . حالا تعیین جلسه موکول بنظر

آقایانست .

بعضی از نمایندگان — شنبه .

بعضی گفتند — یکشنبه .

رئیس — هر کدام را مایلید پیشنهاد فرمائید . نسبت

بشنبه مخالفی نیست ؟

جمعی از نمایندگان — خیر .

رئیس — جلسه آتیه روز شنبه چهار ساعت قبل از ظهر

دستور هم بقیه مراسم تحلیف و در ضمن انتخاب کمیسیونها .

(مجلس یک ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی — سید محمد تدین

منشی - سید ابراهیم ضیاء ، منشی - امیر تیمور کلالی